

دبیرخانه شورای راهبردی تدوین راهنماهای سلامت

شناسنامه و استاندارد خدمت

ارزیابی پیام‌ترومایی توسط متخصص پزشکی قانونی

زمستان ۱۳۹۹

تنظیم و تدوین: (به ترتیب حروف الفبا)

کامران آقاخانی متخصص پزشکی قانونی

دکتر شهرام شفیعیان متخصص پزشکی قانونی

خانم دکتر شجاعی متخصص پزشکی قانونی

دکتر علی علی محمدی متخصص پزشکی قانونی

دکتر آرش عکاظمی متخصص پزشکی قانونی

دکتر محمد کاظمیان متخصص پزشکی قانونی

دکتر مهدی مصری متخصص پزشکی قانونی

مشاور:

دکتر مریم خیری متخصص پزشکی اجتماعی

تحت نظارت فنی:

گروه استانداردسازی و تدوین راهنماهای سلامت

دفتر ارزیابی فن آوری، تدوین استاندارد و تعرفه سلامت

مقدمه:

تروماتولوژی (Traumatology) علم بررسی ضایعات ناشی از ضربه است که به تشخیص و درمان آسیب های ناشی از ضربه و همچنین مکانیسم و الگوی ضربه می پردازد.

متخصصان پزشکی قانونی در مراکز درمانی می توانند نقش موثری در معاینات تروماتولوژی داشته باشند. بیماران ترومایی مراجعه کننده به مراکز درمانی صرف نظر از اقدامات درمانی، به جهت ثبت دقیق شواهد تروما لازم است در راستای احقاق حقوق مصدوم و ضارب و تشریح الگوی تروما و از بعد قانونی نیز مورد بررسی قرار گیرند و فرایندهای جبران خسارت وارده توسط مراجع قضایی و سازمان های بیمه گر را تسهیل نماید بدیهی است تحقق این خدمت موجب ارتقاء سلامت اجتماعی در جامعه می گردد.

الف) عنوان دقیق خدمت مورد بررسی (فارسی و لاتین) به همراه کد ملی:

ارزیابی بیمار ترومایی توسط متخصص پزشکی قانونی کد ملی: ۹۰۱۸۹۵

Evaluation of traumatic patients by Forensic Medicine specialist

ب) تعریف و تشریح خدمت مورد بررسی:

همانطور که می دانید تروما یکی از مهمترین علل مرگ و میر و از کار افتادگی در جوامع امروزی بوده که در این بین تصادفات جاده ای و شهری، نزاع، حادثه کار بعنوان نمونه قسمت عمده ای از تروما ها را به خود اختصاص می دهند. بیماری که به دنبال تروما به بیمارستان مراجعه می کند، بر اساس سطح تریاژ شده در اورژانس تقسیم بندی می شود. اغلب این بیماران در جریان غرامتی که به حق می توانند به دنبال حادثه از مسبب آن و سازمان بیمه گر دریافت نمایند، نبوده و پس از ترخیص متوجه حقوق خود می شوند که به دلیل زمان سپری شده برخی از صدمات بهبود یافته و اثری از آنها باقی نخواهد ماند. همچنین برخی از حوادث مانند تصادفات ساختگی که باعث تحمیل بار مالی قابل توجه برای سازمان های بیمه گر و نظام سلامت می گردند لزوم ارزیابی تخصصی پزشکی قانونی بر بالین بیماران ترومایی را بیش از پیش مشخص می نماید. همچنین توجه پزشک مسئول درمان بیمار غالباً به صدمات عمده و تهدید کننده حیات یا اعضاء مهم بیمار معطوف می باشد و بدین لحاظ صدماتی که برای آنها غرامت قابل توجهی تعیین شده مورد توجه قرار نگرفته و موجب تضییع حقوق طرفین حادثه می گردد. از طرفی تطابق نوع ضایعه با مکانیسم ترومای مورد ادعا بخصوص در موارد جنایی و تصادفات و همچنین احراز هویت واقعی مصدوم از دیگر بررسی های تخصصی است که از نظر سازمان های بیمه گر و دادسرای جنایی اهمیت ویژه ای دارد.

اهداف تدوین استاندارد:

- تعیین موارد ضروری انجام خدمت
- تعیین افرادی که می توانند درخواست انجام این خدمت را بدهند
- تعیین سطح توانمندی مورد نیاز برای انجام خدمت
- تعیین حداقل های لازم در ثبت یک گزارش استاندارد
- تعیین اقدامات ضروری قبل، حین و بعد از انجام خدمت

ج) اقدامات ضروری جهت انجام کارشناسی:

انواع تروما شامل صدمات ناشی از تصادفات، نزاع، حادثه کار و یا آسیب به خود توسط ضربه مکانیکی، مواد شیمیایی و سمی، مواد سوزاننده ایجاد می شوند. تعیین شدت ضایعه و تعیین بافت های درگیر جهت تعیین میزان ارش و دیه مصدوم بر اساس قانون مجازات اسلامی از نظر پزشکی قانونی اهمیت بسزایی دارد.

در مواردی که حادثی مثل تصادف، نزاع، حادثه کار و ... رخ داده و مصدوم درخواست جبران خسارت را دارد و یا پزشک معالج به لحاظ رعایت ضوابط قانونی و یا ابهام حقوقی نیاز به مشاوره با متخصصین پزشکی قانونی می بیند موارد ذیل باید انجام گردد:

الف) قبل از معاینه: ارزیابی عمومی بیمار از نظر وجود وضعیت اورژانس درمانی، احراز هویت بیمار بر اساس مستندات و مقایسه آن با هویت ثبت شده در پرونده بالینی، بررسی پرونده بیمارستانی (بالینی) و اخذ شرح حال از پزشک، بیمار یا در موارد ضروری همراه وی، معاینه بیمار و بررسی مستندات موجود در پرونده انتقال بیمار توسط اورژانس ۱۱۵ و گزارش کلانتری

ب) حین معاینه: معاینه صدمات سطحی بیمار و ثبت موارد، بررسی مثبت مستندات پاراکلینیک اعم از گرافی ها، سی تی اسکن و MRI در مواردی که آسیب های عمقی بافت نرم مثل درگیری منیسک و رباط ها و همچنین درگیری استخوانی مطرح می باشد. ارزیابی و تعیین ارتباط صدمات با ترومای مورد ادعا از نظر زمانی و مکانیسم تروما، تطبیق صدمات با زمان حدوث تصادف، نزاع، حادثه کار و ...، طبقه بندی صدمات به انواع عارضه دار و بدون عارضه. درخواست مشاوره از پزشکان ذیربط از جمله رادیولوژیست ها برای تعیین شدت و نوع دقیق خسارت در مواردی که بر اساس شواهد موجود میسر نباشد.

ج) بعد از معاینه: معاینه مجدد در صورتی که بیمار دچار عارضه شده باشد و یا وضعیت نهایی بیمار پس از گذراندن دوره نقاهت قابل پیش بینی نباشد و یا حسب نوع بهبودی (ترمیم بدون عیب و یا معیوب) میزان دیه و ارش تفاوت نماید، شرایط بیمار از نظر میزان ضایعات و عوارض ماندگار احتمالی که پس از انجام درمان با در نظر گرفتن تغییرات نهایی و میزان بهبودی ارزیابی شود.

د) تواتر ارائه خدمت (تعداد دفعات مورد نیاز / فواصل انجام)

بر اساس نوع آسیب برخی از صدمات در ارزیابی اولیه تعیین تکلیف شده و برخی نیاز به معاینه مجدد و اخذ نظر سایر سرویس های درمانی دارند.

ه) افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز (Order) / خدمت مربوطه و استاندارد تجویز:

متخصصین جراحی، ارتوپدی، طب اورژانس و سایر گروه های پزشکی شامل پزشک عمومی همه تخصص ها می شود

و) افراد صاحب صلاحیت جهت ارائه خدمت مربوطه:

متخصصین پزشکی قانونی

ز) عنوان و سطح تخصص های مورد نیاز (استاندارد) برای سایر اعضای تیم ارائه کننده خدمت:

ردیف	عنوان تخصص	تعداد مورد نیاز به طور استاندارد به ازای ارائه هر خدمت	میزان تحصیلات مورد نیاز	نقش در فرایند ارائه خدمت
۱	متخصص سایر رشته ها	یک نفر	تخصص پزشکی	تبادل اطلاعات تخصصی تروماتولوژی
۲	تیم پرستاری	یک نفر	کارشناسی	پیگیری های لازم

ح) استانداردهای فضای فیزیکی و مکان ارائه خدمت:

- اتاق ویزیت درمانگاهی بر مبنای استاندارد وزارت بهداشت (شامل تخت معاینه، صندلی بیمار، میز پزشک و فضا برای استفاده از مانیتور)
- اتاق محل بستری بیمار بر مبنای استاندارد وزارت بهداشت
- مطب

ط) تجهیزات پزشکی سرمایه ای به ازای هر خدمت:

تخت معاینه ، تخت ژنیکولوژی ، گوشی پزشکی، اتوسکوپ ، آبسلانگ ، رایانه ، پاراوان، چراغ معاینه پایه دار، چراغ قوه ، ذره بین، گونیومتر، کولیس، خط کش استیل، متر قابل انعطاف، چکش رفلکس

ی) داروها، مواد و لوازم مصرفی پزشکی جهت ارائه هر خدمت:

ردیف	اقلام مصرفی مورد نیاز	میزان مصرف (تعداد یا نسبت)
۱	دستکش لاتکس و پلاستیکی	برای هر بیمار یک جفت
۲	دستکش استریل	برای هر بیمار یک جفت
۳	ماسک جراحی	یک عدد برای هر ۴ ساعت
۴	روپوش پزشکی	یک عدد برای هر پزشک
۵	آبسلانگ	یک عدد
۶	کاور تخت معاینه و تخت ژنیکولوژی	یک عدد
۷	سوپ	یک عدد
۸	لوله آزمایش شیشه ای	متنوع بر اساس نوع نمونه

پاکت نامه کاغذی	۹
پاکت کاغذی (برای ضبط برخی اشیاء)	۱۰
کیسه پلاستیکی کوچک، متوسط، بزرگ زیپ دار	۱۱
پنبه و گاز پزشکی	۱۲
الکل و سایر مواد ضد عفونی کننده	۱۳

ک) استانداردهای ثبت:

همه ضایعات جدید و قدیمی بیمار با ذکر محل، تعداد، زمان تقریبی گذشته از ایجاد جراحات در برگه مشاوره ثبت می شود و محل ضایعات با گزارشات پاراکلینیک تطبیق داده می شود. در صورتی که بیمار نیاز به معاینه مجدد داشته باشد در برگه مشاوره ثبت می شود. در مواردی که بیمار برای تعیین دقیق نوع ضایعه نیاز به اقدامات پاراکلینیک داشته باشد از جمله آزمایشات بالینی، X-Ray، CT-Scan، MRI و سایر اقدامات تشخیصی در برگه مشاوره ثبت و درخواست شود.

ل) اندیکاسیون های دقیق جهت تجویز خدمت:

ثبت دقیق صدمات قبل از ایجاد تغییر در ماهیت آسیب بدلیل گذشت زمان و بهبودی صدمات سطحی و غیر قابل قضاوت شدن شدت ضایعه بدلیل انجام اقدامات درمانی در مواردی مثل تصادفات، نزاع، حوادث غیرمترقبه طبیعی، انفجار و بخصوص مواردی که شاکی خصوصی نسبت به عامل بروز حادثه وجود دارد، باید انجام گیرد و موارد ذیل در نظر گرفته شود.

- اصلاح و معادل سازی مستندات مرتبط با ضایعات تروماتیک مکتوب در پرونده بر اساس معیار های قابل تفسیر قضایی
- تکمیل و تفسیر مستندات پاراکلینیک لازم جهت بهره برداری در پرونده درمانی-قضایی
- جلوگیری از تضییع حقوق شاکی و متشاکی پرونده
- جلوگیری از تضییع حقوق سازمان های بیمه گر با ثبت صحیح نوع ضایعه و درمان های جراحی مورد نیاز و متناسب با آسیب اعلام شده
- طراحی الگوی تروما و مکانیسم آسیب ایجاد شده

م) شواهد علمی در خصوص کنتر اندیکاسیون های دقیق خدمت:

عدم موافقت بیمار به انجام خدمت در صورت وجود اهلیت و صلاحیت لازم

ن) مدت زمان ارائه هر واحد خدمت:

شماره	عنوان تخصص	میزان تحصیلات	مدت زمان مشارکت در فرایند ارائه خدمت	نوع مشارکت در قبل، حین و بعد از ارائه خدمت
۱	متخصص پزشکی قانونی	پزشک متخصص	۲۰ دقیقه (بر اساس میزان ضایعات متفاوت است)	پزشک مشاور

س) مدت اقامت در بخش های مختلف بستری جهت ارائه هر بار خدمت مربوطه:

بر اساس صدمات بیمار، نوع و تعداد آنها و میزان همکاری بیمار می تواند متغیر باشد.

ع) موارد ضروری جهت آموزش به بیمار:

توصیه به همکاری جهت معاینه و ذکر شرح حال دقیق بدون سو گرایی و توضیح روند پیگیری پرونده قضائی، تاریخ معاینه مجدد، مدارک و مشاوره های ضروری که می بایست همراه داشته باشد و ... همچنین مراجعه به سازمان پزشکی قانونی در اسرع وقت جهت تشکیل پرونده و ادامه روند قانونی

منابع:

1. Brigham CR. AMA guides to the evaluation of permanent impairment.

۲. دکتر م.ح. عابدی و همکاران، ارش و دیه (اندام فوقانی اندام تحتانی)، سازمان پزشکی قانونی کشور

۳. دکتر م.ح. عابدی و همکاران، اصول تعیین نقص عضو و ارش، مرکز تحقیقات پزشکی قانونی

- تاریخ اعتبار این راهنما از زمان ابلاغ به مدت ۳ سال می باشد و بعد از اتمام مهلت زمانی میبایست ویرایش صورت پذیرد.

فرم تدوین راهنمای تجویز

مدت زمان ارائه	نواتر خدمتی		محل ارائه خدمت	شرط تجویز		ارائه کنندگان اصلی صلاحیت	افراد صاحب صلاحیت جهت تجویز	کاربرد خدمت		کد RVU	عنوان استاندارد
	تعداد دفعات مورد نیاز	فواصل انجام		کنترا اندیکاسیون	اندیکاسیون			سرپایی	بستری		
۲۰ دقیقه	باتوجه به نوع صدمات و نوع درمان	باتوجه به نوع صدمات و نوع درمان	بخش بستری کلینیک تخصصی پزشکی قانونی مطب	---	همه بیماران ترومایی مراجعه کننده به بیمارستان از جمله حوادث ترافیکی، حوادث کار، سقوط از ارتفاع ، کودک آزاری، سالمند آزاری ، همسر آزاری که خودشان درخواست ارزیابی و ثبت قانونی ضایعات را دارد و یا پزشک معالج درخواست مشاوره داده باشند.	متخصص پزشکی قانونی	پزشکان متخصص ارتوپدی، طب اورژانس، جراحی، اطفال و سایر گروههای پزشکی کلیه پزشکان	☒	☒	۹۰۱۸۹۵	ارزیابی بیمار ترومایی توسط متخصص پزشکی قانونی

- تاریخ اعتبار این راهنما از زمان ابلاغ به مدت ۳ سال می باشد و بعد از اتمام مهلت زمانی میبایست ویرایش صورت پذیرد.